

Мирослав В. Никчевић

ВИДОВДАН ИЛИ ДАТУМ

5. јул 2013. Извор Фонд Слободан Јовановић

Када страни завојевачи имају посла са тврдоглавим и непокорним становништвом, понекада, осим голе силе, прибегавају другим средствима за које претпостављају да ће им помоћи у одржавању покорности. У српској историји најпознатија су два случаја, први када је Синан паша Београдски спалио мошти Светог Саве 1594. на Врачару и други, када су немачки нацисти спалили Народну библиотеку у Београду која је чувала готово све изворне документе овог народа. У оба случаја, завојевачи имали исти циљ, а то је да се уништи свест Срба о себи. Ипак, уместо да уништи мит о Светом Сави, Синан паша је учинио сасвим супротно. Након спаљивања моштију, мит и вера у Светог Саву се још више и јаче укоренио међу народом. Ни нацисти нису имали више успеха од турског паше, Срби никада нису пристали да буду покорни савезници Немачког Рајха. Платили су велику цену али свој пристанак Хитлеру никада нису дали. Вера и жеља за слободом је увек надјачавала страх од немилосрдног и нељудског окупатора. Како ствари стоје, историја нам се, изгледа, понавља. Нажалост, овај пут, као носиоци промене свести српског народа се појављују личности са српским именима. Сада, као жртва тих настојања, после Светог Саве и Народне библиотеке, дошао је на ред Видовдан. Идеја је да Срби забораве шта је Видовдан, шта славимо и чега се сећамо тог дана.

Овакве, слободно можемо рећи, подле намере су и разлог што је ове године Видовдан био далеко присутнији у медијима, јер су за тај датум, овај пут, били везани неки догађаји и институције за које никада нисмо могли ни да претпоставимо да ће се спојити. Мислим, пре свега, на одлуку, или, већ, како би назвали, оно што нам је прослеђено од ЕУ. Но, од садржине те поруке, далеко је важнији изабрани датум када смо је добили. На први поглед, изгледа као да креатори политике на западу, прибегавају симболима и симболичним датумима, придајући им, готово, магијска својства. Наравно, не ради се о сујеверју играња са датумима већ о плиткој примени Павловљеве теорије условљавања. Можда није лоше да се подсетимо да је примена билошких теорија посебно биле драга

тоталитарним режимима и идеологијама. Ипак, као одговорни људи, немамо право да се, само, подсмехнемо на овакве инфантилне потезе који нам долазе са запада. Пре свега, јер намере, које се крију, нису ни најмање инфантилне, а још мање безопасне. Посебно, јер су се сада у обесмишљавање Видовдана и потирање српског идентитета укључили први заменик председника владе Вучић и његов председник владе Ивица Дачић.

Медији су нас известили да је премијер Дачић на свечаној седници Владе Србије у Крушевцу, поводом Видовдана, 624. годишњице Боја на Косову, рекао -

„Сама та чињеница чини овај дан историјским и великим, али постоји још нешто важније по чему ћемо памтити овај 28. јун. Данас је наша земља променила и своје вековно веровање, начин понашања, крајњи циљ, мит који нас је толико дуго терао да гледамо уназад и да не идемо напред. Србија је, како је поручио, почела да слави живот, да верује у способност и рад и да мирно, рачунајући на оно што је урадила, очекује добитак, без страха да он може да јој измакне”.

Шта је натерало, иначе, прилично површног Дачића, да се упусти у разматрања националних митова и веровања. Ко је њему објаснио да Срби имају погрешан начин понашања и погрешне циљеве? Уосталом, а који су то погрешни циљеви које смо изненада, овог Видовдана, одбацили? Одакле Ивици Дачић сазнање да су Срби одлучили, изненада, да славе живот? Да ли то значи да смо, до сада, славили смрт? Мени, такве прославе, нису познате. Шта тек рећи о Дачићевој Србији која је нешто одрадила, па сада очекује добитак? Ако је и од Дачића, ипак је испод сваког нивоа.

Истог дана, са истим порукама јавио се, сада већ, у доброј мери, и физички трансформисани, Александар Вучић, рекавши – ”Ово је коначно један Видовдан који не означава почетак рата, несрећу, борбу за опстанак, на Видовдан смо славили херојство и највеће поразе, славили смо и одвођење наших државника из земље, али никада нешто чиме би генерације које долазе могле да се поносе”. Мада, мање сликовитим речником од Дачића, већ директније, Вучић нам поручује да нисмо имали ничим да се поносимо што је било везано за Видовдан.

Свако, ко зна и осећа разлоге за обележавање Видовдана, зна да се тог дана слави борба за слободу. Најважније одлика идентитета српског народа јесте, баш то, безгранична љубав према слободи. Слобода као највећи национални циљ. Када ово тврдимо не бежимо у националну романтичарску патетику, већ се позивамо на историјске чињенице. И, управо је то, љубав према слободи, циљ који, даљински навођени, Вучић и Дачић гађају. Промена садржаја Видовдана требало би, као последицу, да има и промену садржаја идентитета српског народа. Заstraшујућа је чињеница да су извођење овог монструозног задатка, на себе, преузели људи који носе највише државне функције у Србији. При томе, не би требало имати илузије, Вучић, па чак и Дачић, довољно су интелигентни да јасно виде и знају о чему се овде ради. Свака могућност грешке или заблуде је искључена. И један и други, тачно знају да им је задатак да промене оно, што овај народ чини овим народом. Да поверујемо да је црно бело, и да, оно што је још важније за Вучићеве и Дачићеве газде, поверујемо да је ропство слобода.

Ови иступи, као и политичке одлуке које су ови људи, донели у последње време, јасан су знак да нам предстоји и борба за очување националног идентитета. Можда су, за Дачића, прасићи и ракија најважнији део националног идентитета о којима ће он, како је најавио, да разговара са ЕУ. Међутим, за нас је, а и целокупна историја то показује, и за гро српског народа, слобода и борба за слободу је наше друго име.

ДУБОК И НЕПРЕМОСТИВ ЈАЗ

15. мај 2013. Извор – Фонд Слободан Јовановић

Ретко се дешава да се један велики и сложен политички догађај, можда је боље рећи процес, заврши са само једном једином реченицом, као што се то догодило са, хајде да то тако назовемо, посетом Александра Вучића Косову и тамошњим Србима.

У недељу увече, када је било предвиђено да крену салве подршке и одушевљења мудрости, разуму и политичкој генијалност ткз. ”Првог подпредседника Владе”, Танјуг је објавио, а остале информативне куће су пренеле, вест која је почињала изјавом председника општине Зубин Поток Славише Ристића – Срби са Косова желе да наставе да раде са својом државом, али је непремостиви, дубоки јаз што према споразуму из Брисела, морају да прихвате Устав Косова.

Након тога, настао је мук. Те вечери више није било нових вести са Косова. Међутим, одједном је престало и засипање интернета провидним коментарима, писаним под руководством и контролом некога ко је добио задатак да буде маркетиншки геније СНС. Ко је то и од кога добио тај задатак није толико битно, осим што је, ваља рећи, поред изразитог одсуства генијалности, показао и велику моћ контроле свих медија и оних под контролом странаца али и оних које, наводно, контролишу људи којима је српски језик матерњи. Вероватно нећемо никада сазнати како је дошло до тога да Танјуг објави баш ову реченицу и ко је препознао суштину коју она носи али је са њом тог дана ударена тачка на катастрофу коју смо, као друштво, доживели одласком Александра Вучића на Косово.

Наиме, никада се у историји није догодило да неки српски политичар одлази у један део Србије да би убеђивао, додуше и уз претње, да тамошњи народ мора да прихвати да се потчини страном и, у овом случају, јасно зликовачкој власти каква је Тачијева. Губили смо територије, губили смо и људе, много људи нажалост, али то је било у рату и под насиљем али никада се није догодило да је неки званичник Србије тражио од народа да то добровољно прихвати и то пред телевизијским камерама. Сама чињеница да се то догодило, да је уопште било и могуће да се догоди, јесте пораз целог нашег друштва, значи пораз свих културних и научних институција, различитих удружења, спортских клубова, цркве, медија и на крају сваког појединца, независно од тога да ли је подржавао

или се противио ткз. Бриселском споразуму. Морамо, не само да се запитамо, већ да дођемо до прецизног одговора, шта нам се и зашто ово догађа. Како је и зашто дошло до тога да се у приличном броју, посматрајући изјашњавање странака у скупштини у питању је убедљива већина политичке елите, почнемо клањати Молоху и да одбацујемо све оно што нас је чинило нацијом. Јесте, очигледно је, да на делу имамо паганске обрасце понашања и није случајно што је, трагом фројдовске грешке, то прва приметила Весна Пешић, иначе једна од првосвештеница тог паганизма. Наиме, најважнији ритуал паганизма јесте жртвовање, који у свом најпримитивнијем облику подразумева људске жртве. Од Србије, савремени Молох, тренутно оличен у бриселској администрацији, тражи да жртвујемо хиљаде и хиљаде наших суграђана да би нама неког сутра, мада се не каже, прецизно, када је то сутра, било боље. Да би били, до краја, прецизни, мора се истаћи да се не ради се о жртвовању младих људи у униформама, већ о цивилима оба пола и свих узраста, од беба у колевкама до старца. Сви они, тврди садашња власт, морају да буду жртвовани ради наше добробити и свеопштег напретка. Александар Вучић и Весна Пешић су одлучили да ова и оваква жртва има смисла и да је корисна. У овој намери их подржава маса различитих, у свакој области непродуктивних, припадника касте која је умислила да је њен интерес изнад сваког другог интереса. Кажу да је корисна за све нас, укључујући и жртвоване. Како и на који начин би се та корист испољила то не кажу.

Ипак, далеко од тога да је све изгубљено. Самопровисана и спонзорисана каста представља мањи део овог народа. Ма колико, полуга власти и моћи, у овом тренутку, држали у рукама, они су и даље само мали број морално сломљених људи. Да није тако, не би сву ту силу медијски могла да смрви само једна једина реченица председника општине Зубин Поток. У тој реченици можемо да потражимо и излаз из ове мрачне ситуацију у коју су пристали нас одведу данашњи бриселски изабраници – Срби са Косова желе да наставе да раде са својом државом – каже Славиша Ристић.

Једино што држава Србија мора претходно да уради, јесте да прихвати да не постоје међу нама они који су мање важни и мање вредни које можемо да дамо на жртву и да нико од нас није толико паметан и mudar да би могао да донесе одлуку ко ће следећи бити жртвован. Зато је ангажовање ДСС сада значајније него икада што је било, значајније и од времена које смо провели на власти. Морамо бити свесни да нисмо усамљени у овој борби, далеко од тога. Можда смо удаљени од других странака у скупштини али се нисмо удаљили од нашег народа и то је оно најважније.

Опасан министар

11.02. 2012 – Извор Српски културни клуб

Министарство животне средине, рударства и просторног планирања је у протеклом периоду било више пута у центру пажње наше јавности. Занимљиво је да се увек радило о пословним подухватима министра Оливера Дулића и у тим подухватима су обично страдала буџетска средства. Готово да није било речи о томе шта се дешава са животном средином и шта министарство ради на заштити и унапређењу те средине.

Претпостављам да нико озбиљан, на пример, акцију «Очистимо Србију» не сматра као рад на унапређењу наше околине. Чак и медији традиционално наклоњени Демократској странци су ову акцију осликавали у ироничном и сада већ увреженом смислу као чишћење буџета, а не Србије. Ипак, никакве озбиљније реакције није било. Као да је и код наше јавности дошло до имунизације на безакоње које спроводе министри владе Србије на челу са Демократском странком. Политика потпуне националне капитулације је, изгледа, довела да се корупција и криминал носиоца државних функција доживљава као неумитни државни посао. Међутим, неке активности Министарства животне средине могу да нас забрину и ван свакодневне огорчености корупцијом јер директно угрожавају наше здравље и безбедност.

Наиме, министар Дулић је пре скоро годину дана потписао документ безазленог наслова и разорног садржаја – Инструкција за поступање инспектора за заштиту животне средине и надлежних органа за издавање дозвола на свим нивоима. Ова инструкција је послата свим општинским управама у Србији као и покрајинском Секретаријату за животну средину и тако постала обавезујућа у свакодневном раду свих државних органа који се баве животном средином. Нећемо се бавити целим документом већ само једном, најдрастичнијом ставком. Дословно пише, а министар Дулић је то потписао – «За складиштење отпада, и опасног и неопасног, није потребна израда студије утицаја на животну средину. Решењем се прописују мере заштите животне средине.» О чему се овде, заправо, ради?

Отпад јесте неизбежан производ готово сваке људске активности. Међутим, постоје велике разлике у врстама отпада које су довеле и до развоја одговарајућих поступака за његово складиштење и третман. Најосетљивије је питање складиштења тзв. «опасног отпада» који настаје током технолошких процеса у индустрији, пољопривреди, енергетици или у болницама. Према дефиницији, особине опасног отпада су токсичност, мутагеност, експлозивност, инфективност, екотоксичност, реактивност, канцерогеност. Има још особина које одликују опасан отпад али мислим да је за разумевање проблема, о којем пишем, сасвим довољно и ово набројано. Уопште није потребно бити стручњак па закључити да са материјама које имају наведене особине мора да се поступа са највећом пажњом и уз поштовање строгих процедура. Када би се поштовали закони који регулишу

питања животне средине израда студије утицаја би била неопходна за било какву манипулацију са опасним отпадом, а то би подразумевало неколико важних корака.

Пре свега, студију би морала да прегледа и оцени комисија састављена од стручњака различитих профила. Улога ове комисије је да се процене технички аспекти пројекта и да ли су уочени могући извори загађујућих агенаса. На крају, оно што је и најважније, комисија утврђује да ли је пројектом обезбеђено да до загађења уопште и не дође или да је могуће загађење сведено на најмању могућу меру. Други важан корак јесте учешће јавности у процесу одобравања пројекта. Наиме, пројекат мора да буде доступан заинтересованој јавности, а то су, пре свих, грађани који живе у близини предвиђеног локалитета на коме би се пројекат реализовао. Такође, предвиђено је да јавност има право да се изјасни о пројекту. Смисао овог поступка је да се што већи број људи, како стручњака, тако и грађана, укључи у доношење одлука. Најважнији циљ који се оваквим поступком постиже јесте да се, осим примене строгих техничких и технолошких стандарда, спречи и могућност корупције у процесу издавања дозволе. Природно је да грађани не би желели да им се изгради фабрика или неки други објекат који омета животну средину у непосредној близини места где станују.

Уколико се сада вратимо Инструкцији коју је потписао министар Дулић, можемо да размотримо и последице. Важно је истаћи да се овде не говори о изградњи неке фабрике или постројења већ о складиштењу отпада укључујући и опасан отпад. Пошто више није потребна израда студије утицаја на животну средину, онда више нема техничке комисије али нема ни обавештавања јавности! То значи да се само са решењем поред ваше куће, школе где ваша деца проводе добар део дана, у вашој улици или болнице у којој се лечите, неко може да складишти опасан отпад, осиромашени уранијум, на пример. И све то, а да ви то и не знате. Само је потребан потпис министра Дулића. Уколико вам је тешко да поверујете да је ово могуће идите на сајт министарства:

http://www.ekoplan.gov.rs/src/upload-centar/dokumenti/razno/operatori_25.01.pdf

па се сами уверите.

Аутор је био директор Управе за заштиту животне средине у Министарству науке и животне средине од 2004. до 2007. године.

НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВИ

Припремили: Јелена Милосављевић, Весна Стругар и Зденко Штромер

Први део текста из часописа „Планета“ број 15 из 2005-е године

Заштићена природа наше земље МАЛО ПОЗНАТО БОГАТСТВО

Обедска бара- фото Зденко Штромер

На основу критеријума Светске уније за заштиту природе, територија наше земље представља један од шест европских и један од 153 светска центра биолошке разноврсности. У СЦГ живи око 1.600 дивљих биљних и животињских врста. Ово изузетно богатство допуњују 4.182 врсте виших биљака, 565 врста маховина, 516 врста лишћајева и око 650 врста гљива макромикета.

Број врста до сада истражених бескичмењака креће се око 15.000. У водама СЦГ живи 465 врста риба, од којих 115 врста живе у слатким водама. Такође, постоји 658 врста водоземаца и гмизаваца и 96 врста копнених сисара.

Шуме у СЦГ захватају површину од 3.075 362 ха.

Србија од злата јабука

Укупна површина заштићених природних добара у Србији износи око 516.350 ха, односно 6,59 одсто територије. Поред пет националних паркова, остала заштићена природна добра у Србији чине: 98 резервата природе, 16 предела изузетних одлика, 296 споменика природе и 24 парка природе. Под заштитом државе је укупно 215 биљних и 426 животињских врста као природних реткости, износи др **Мирослав Никчевић**, директор Управе за заштиту животне средине Министарства за науку и заштиту животне средине.

Тара - фото Никетић Маријан

Сем националних паркова који су стављени под заштиту државе као природна добра од изузетног значаја - Копаоник, Тара, Ђердап, Фрушка гора и Шар планина - Завод за заштиту природе Србије израдио је студију која је основ за проглашење дела Проклетија за шести национални парк.

Вредновање подручја заштите

Олга Миличић

На основу стручних истраживања и валоризације, на подручју националног парка успостављају се режими заштите I, II и III степена. У првом степену заштите, осим строгих резервата природе, у Србији се налази још 23.250 ха у облику посебних зона и локалитета. Укупна површина под режимом заштите првог степена износи 26.350 ха, односно 5,1 одсто заштићеног простора Србије. Режимом заштите другог степена обухваћено је 86.100 ха или 16,7 одсто, док је трећим степеном обухваћено 403.900 ха или 78,2 одсто заштићеног простора.

- Граница националног парка и валоризација режима заштите одређују се на основу теренских истраживања, научно-стручних резултата, постојећих закона и просторно-планских аката - објашњава Олга Миличић, из Завода за заштиту природе Србије.

Израдом просторних планова заштићених природних добара обезбеђује се контрола активности, појава и делатности у циљу усмеравања развоја и заштите биодиверзитета. Засад је усвојен просторни план за Национални парк «Фрушка гора», а у току је израда за «Тару», «Копаоник» и «Ђердап».

Мирослав Никчевић

У првом степену заштите, који просторно чини најмању површину у оквиру националног парка, забрањене су све активности осим научно-истраживачких. Они могу бити у различитим деловима парка, у зависности од присуства природних вредности, реткости или угрожености неке врсте, наводи Миличић.

Друга зона заштите подразумева мере којима се дозвољавају само одређене активности - у циљу заштите природних вредности, споменика културе и традиционалног начина живота. Забрањена је изградња индустријских објеката, али је дозвољен усклађен еко-туризам са мерама заштите или пак обнављања постојећих села и засеока у традиционалном духу.

За трећу зону заштите прописане су мере које омогућавају изградњу прилазних путева парку, улазних капија, развој домаћинства, изградњу научно-истраживачких станица, развој туристичких објеката, паркинга исл.

- У заштитној, тзв.«пуфер» зони Националног парка «Тара», на основу најновијих истраживања Завода, валоризоване су природне и створене вредности, што је резултирало проглашењем «Шаргана-Мокре Горе» за предео изузетних облика и предлога да се заштити подручје «Заовине» са клисуром реке Рзав - каже Олга Миличић.

Тепих ливада

У струшној јавности су подељена мишљења о ставу према мерама заштите у првом степену. Један од примера је резерват природе «Црвени поток» на Тари као јединствено станиште у свету на коме оморика расте на тресетном земљишту образујући тзв.»тепих ливаду».

- Постоји дилема да ли је препустити спонтаном развоју, што за педесет или сто година значи спречавање развоја подмлатка услед не уклањања сувих и старих стабала или законски омогућити спровођења техничких мера заштите у првом степену - наводи Олга Миличић.

Финансирање и развој

- Принципи заштите и развоја националних паркова морају бити усклађени

са принципима одрживог развоја. То се односи на заштиту и унапређење природних, етнолошких и културних вредности, спречавање активности које могу нарушити основна обележја парка, развој научно-истраживачких, културно-образовних и туристичких активности и изградњу објеката за очување вредности парка - **наводи директор Управе за заштиту животне средине Мирослав Никчевић.**

Финансирање развоја и заштите националних паркова прописано је Законом о националним парковима и врши се из буџета Републике Србије, делатности управљача, накнада за коришћење заштићеног природног добра и донација. С обзиром да се у заштићеним природним добрима, у складу са постојећим режимом заштите, плански користе шуме, ловна и риболовна фауна, земљиште, итд. јавна предузећа као стараоци националних паркова финансирају се из ових делатности.

Никчевић напомиње да коришћење мора бити планско како се не би извршио притисак на диверзитет. Он наводи да код нас постоји 600 биљних и 270 угрожених животињских врста.

- Оно што је наш посао јесте да направимо нови Закон о заштити природе, у оквиру којег ћемо регулисати положај наших националних паркова у складу са европским и светским стандардима.

Међународни статус

Као јединствена стручна установа за заштиту природе у нашој земљи, Завод је предложио десет подручја за резервате биосфере. При СМИП-у делује Комисија за сарадњу са

УНЕСЦО, у оквиру које се налази МАБ (Ман над Биосфере) комитет, којем Завод предлаже прелиминарну листу.

У оквиру пројекта МАБ-УНЕСЦО «Човек и биосфера», 2001. године Парк природе «Голија» уписан је у листу резервата биосфере под именом «Голија-Студеница». Поред Голије, осталих девет номинованих подручја су: Национални паркови «Ђердап», «Тара» и «Шар планина», Специјални резервати природе «Горње Подунавље», «Обедска бара» и «Делиблатска пешчара», Парк природе «Стара планина», Кучајске планине и Проклетије.

У Србији постоји 35 подручја значајних за птице, која испуњавају ИБА критеријуме (Бирд Лифе Интернационал): Горње Подунавље, Суботичка језера, Ковиљски рит, Фрушка Гора, Засавица, Обедска бара, Цер, Тара, Копаноник, Проклетије, Шар-планина, Сићевачка и Злотска клисура...

Четири заштићена природна добра у Србији уписана су на тзв.»Рамсарску листу». Према Рамсарској конвенцији, као станишта птица мочварица заштићени су Специјални резервати природе: «Лудашко језеро», «Стари Бегеј-Царска бара» и «Обедска бара».

У припреми је и предлог номинација влажних станишта: Специјални резервати природе «Горње Подунавље» и «Ковиљско-Петроварадински рит», део Дунава код Дубовца, Слано Копово и Специјални резерват природе «Засавица».

Резервати природе у Србији покривају површину од 84.000 ха. На површини већој од 100 ха простиру се Специјални резервати природе: «Делиблатска пешчара», «Карађорђево», «Кључ», клисура реке Ресаве... Подручја у поступку за заштиту су Тителски брег, Багремара, Краљевац и Сува планина.

Паркови природе су: Суботичке шуме, Палићко језеро, Панонија, Токвара, Вршачке планине, Сићевачка клисура, клисура реке Милешевке, Стара и Сува планина...

Пределу изузетних одлика су: Суботичка пешчара, Рајац, клисура реке Ресаве, клисура реке Градац, парк и парк-шума «Зобнатица», Озренске ливаде. Подручја у поступку за заштиту су: Авала, Космај, Радан и Власина.

У научно-истраживачке резервате спадају: пребивалиште орла белорепана и црне роде код Сомбора, Змајевац, Обедска бара и Козјак, код Новог Сада. Пример резервата за одржавање генетског фонда је Бестремент, код Апатина.

Списак све шири

Почетком 2005. године стављени су у прву категорију заштите: Резерват природе «Венерина падина» (13. јануара) у којој расте Венерина влас - биљка која нестаје у Европи. У трећу категорију заштите стављено је «Велико ратно острво» (8. априла), док је у првој категорији заштите «Шарган-Мокра Гора» (17. јуни).

Мокра Гора се простире између југоисточних падина Таре и северозападних падина Златибора. Захвата простор од 10.713 ха, средње надморске висине око 1.000 м. Предео је од изузетног значаја за очување угрожених врста биљака, посебно високе старе шуме црног и белог бора. Овај предео је препознатљив и по чувеној «шарганској осмици», железничкој прузи у облику броја осам, дужине 13,5 км, која је све до 1974. године спајала Београд и Сарајево, а данас је претворена у туристичку атракцију.

Велико ратно острво обухвата површину од 167 ха. Зона заштите покрива Мало ратно острво у целини, приобаље Великог ратног острва, шумски комплекс, влажна подручја унутар острва и водене површине. Зона рекреације је под заштитом другог степена и обухвата унутрашње делове острва, приобаље и заштитну зону у ширини од 10 м. Трећа, туристичка зона обухвата плажу Лидо.

За природна добра од изузетног значаја, у протеклих пар година проглашени су Лазарев кањон и Овчарско-кабларска клисура.

Лазарев кањон обухвата део сливног подручја Лазареве реке и планине Малиник, површине 1.775 ха, у општинама Бор и Бољевац.

На подручју Овчарско-кабларске клисуре до сада је откривено 600 биљних врста и 37 врста риба. Од биљака најпознатија је златна папрат, а од фауне сиви соко и орао. На том подручју су једанаест манастира познатих под називом «Мала српска Света гора». На десној обали Западне Мораве налазе се манастири Ваведење, Вазнесење, Преображење, Сретење и Света Тројица, а на десној се налазе Благовештење, Илиње, Јовање, Успење и Никоље. У средишту клисуре налази се Овчар-бања са обиљем извора термоминералне воде.

Просторним планом Републике Србије предвиђено је да, до 2010. године, заштитом буде обухваћено 10% територије. Иначе, већи простори на којима су извршена истраживања су планина Радан, Ваљевске и Кучевске планине. То су подручја која ће бити валоризована и предложена за заштиту.

За разлику од националних паркова као јавних предузећа, за остала природна добра одређују се старатељи - често су то «Србијашуме», али могу бити и локална јавна предузећа («Ресавска пећина», «Белосавац», «Палић-Лудаш», «Букуља»), туристичке организације, еколошка удружења, фондације (на пример, Фондација за заштиту белоглавог супа), СПЦ, установе и појединци.

Обедска бара је једно је од најстаријих заштићених природних добара у свету (1874. године). Захвата површину од 9.820 ха. На овом простору живи 220 врста птица, од чега се у гнездарице сврставају 142 врсте. Статус природних реткости има 140 врста птица које се гнезде или повремено бораве на Обедској бари, шест врста су кандидати или су уврштене у „дрвену књигу“ птица света, а 48 врста има статус угрожене врсте за Европу. Обедска бара се налази на листи УНЕСЦО-а као светски значајно влажно станиште, односно као подручје од међународног значаја за птице (ИБА пројекат).

Формирање нових влажних ливада у источном делу резервата заустављено је нестајање чапљи. Ливаде су постале главно хранилиште и за црну роду, сиву чапљу, малу белу чапљу, белу роду, чапљу кашикару.

Обедска бара је у другој половини 20. века добила статус угроженог птичјег царства, када је и почела реализација пројекта “Повратак ибиса”. Као специјални резерват природе, бара је станиште за око 30 водених и мочварних, шумских и ливадских биљних заједница. Богатство флоре и фауне огледа се у присуству 50 врста сисара, 13 врста водоземаца, 11 врста гмизаваца, 17 врста риба, око 180 врста гљива, 500 врста биљака и око 50 врста маховина .

На 80 км од Београда, крај Мачванске Митровице, тик уз реку Саву, налази се резерват природе «Засавица». На овом подручју до сада је забележено преко 600 биљних врста. Највећи број припада групи таксона: борак, ребратица, језичасти љутић и панонски различак (ендемска врста Панонске низије). Ове врсте су увршћене у “Црвену књигу флоре Србије” као крајње угрожене биљке. Пројектом «Повратак аутохтоних врста риба», у Засавицу је враћен сом (Силурус гланис). Прави раритет Засавице је риба Умбра крамери - мргуда, којој је ово једино станиште у Србији. Иначе, породица Умбридае има три рода и пет врста - од којих у Европи живе две врсте. У целој Европи Умбра има статус угрожене врсте и под најстрожијим је режимом заштите.

Због бројних врста птица - гак (Нуцтицорах нуцтицорах) и барски петлић (Порзана порзана) - подручје Засавице нашло се на листи ИБА подручја. На 10 одабраних локација постављене су вештачке платформе у циљу што бољих услова за живот у гнездима. Ово подручје има довољно очуване природне услове за опстанак угрожених врста сисара, као што је видра (Лутра лутра) и дивља мачка (Фелис силвестрис). Обе врсте данас су заштићене Бернском конвенцијом. Од старих врста, ту су сремска црна ласа - мангулица, док се подолци гаје пуштени на пашњаку Ваљевац, где се тренутно налази двадесетак примерака.

У значајне програме повратка живих врста спада поновно враћање белоглавог супа, птице грабљивице. Пре десетак година врста је била на ивици нестајања. Део клисуре реке Увац, код Нове Вароши, који је проглашен специјалним резерватом природе, станиште је белоглавог супа - од само неколико примерака, данас колонија броји 50 парова, захваљујући сталној бризи о њиховом очувању и организованом хранилишту. Могу се видети на четири локације: Павловића брод, Вељушница, Буковик и Молитва. Осим код Нове Вароши, супови се гаје и у околини Ваљева, у кањону Трешњице и клисури Милешевске реке.

Иначе, белоглави суп је највећа птица на нашим просторима - достиже тежину од 8,5 килограма, са распоном крила до 2,8 метара. Белоглави супови су лешинари, хране се искључиво угинулим животињама и због тога су незаменљиви „чистачи природе“.

Од несталих биљних врста, у Делиблатску пешчару враћен је банатски божур. Заправо, раширен је са постојећих ретких станишта у пешчари на своја аутохтона станишта. Још једна нестала биљна врста враћена је на своје станиште - косовски божур може се наћи

код манастира Грачанице. Суботичко-хоргошка пешчара једно је од ретких места у нашој земљи где орхидеја има своје природно станиште. Али, обзиром да је угрожена врста, стручњаци овог подручја предузимају мере да се њена станишта поново прошире. У припреми је и реинтродукција банатског шафрана на подручје Ђердапа.....

Национални парк «Ђердап» простире се на површини од 63.806 ха, док укупна заштићена зона износи 93.000 ха. Обухвата око 100 км Ђердапске клисуре на десној обали Дунава, од Голупца до Караташа. За национални парк проглашен је 1974.године.

Територија националног парка смештена је на подручју тзв.»Карпатске Србије», која представља брдско-планинску кречњачку област и наставак јужних Карпата. У геолошкој грађи сливног подручја учествују стене различитих састава и старости. Доминирају кристаласти шкриљци, магматске и метаморфне стене. Наслаге мезозоица и кенозоика обилују палеонтолошким налазима.

- Посебне целине представљају четири клисуре и три котлине које их раздвајају: Голубачка клисура, Госпођин вир, Казанска и Сипска клисура. У делу Казан, познатом под називом «Капија Европе», Дунав се сужава на око 180 м, достижући своју највећу дубину од 90 м - наводи проф. др Слободан Јовановић са

Биолошког факултета Универзитета у Београду и управник Ботаничке баште «Јевремовац».

Линк „Планета“ број 15 из 2005-е године: <http://www.planeta.org.rs/15/2nacparkovi.htm>